Rapport

Praktijkbeproeving regionaal databeschikbaarheidsprofiel

Datum:
15 oktober 2026

Door: Marc Nieuwland, Anniek Rozendaal, Jerry Fortuin, Ilona Oude Nijhuis en Maarten den Braber

Deelnemers:
Maud van Riel (AWIZ Midden- en West-Brabant), Erwin van Boxtel (Thebe), Hetty Mac Leod (Mijzo), Robert Ros (Thebe), Teun Koldeweij (Marga Klompé), Evelien Vaags (Sensire), Jan Willem Tiemessen (Sensire), Rick Taks (Zorginstituut Nederland), Lorenzo Clermonts (NLcom), Robin Diederen (NLcom), Denny Pieneman (NLcom), Bart van Wunnik (NLcom), Marnix Vermaas (SureSync), Maarten Everts(Linksight) en Victor Li (Linksight)

Voor:
Beleidsmakers in de verpleegzorg sector.

Over dit document:
Het staat de lezer vrij om dit document te delen met vermelding van bron. We stellen het op prijs als u ons even laat weten wanneer u dit document gebruikt en wat uw inzichten zijn. Meer technische uitleg volgt in de bijlagen en op datawerkplaats.net.

Opdrachtgever:
Zorginstituut Nederland

Contactpersoon: ilonaoudenijhuis@room-to.nl

In één oogopslag

In de zorg wordt databeschikbaarheid steeds belangrijker: gegevens zijn beschikbaar vanaf de bron en herbruikbaar voor beleid, kwaliteit en onderzoek. KIK-V, het landelijke afsprakenstelsel voor gegevensuitwisseling in de verpleeghuiszorg, helpt om gegevens op een gestandaardiseerde manier beschikbaar te maken voor hergebruik. Ook in regionale datawerkplaatsen werken zorgorganisaties samen om gegevens over zorg en gezondheid te gebruiken voor regionale vraagstukken.

Veel datawerkplaatsen werken aan vergelijkbare thema's rond data en gezondheid, maar stemmen nog weinig af tussen regio's. Hergebruik van de KIK-V werkwijze kan mogelijk bijdragen aan gestandaardiseerde databeschikbaarheid en het voorkomen van dubbel werk. In dit onderzoek is daarom onderzocht hoe KIK-V elementen kunnen worden benut voor herbruikbare regionale gegevensuitwisseling.

Wat hebben we onderzocht?

- In deze beproeving is onderzocht hoe bestaande de KIK-V werkwijze, zoals de ontologie (een verzameling afgesproken landelijke definities van gegevens) en het KIK-V datastation (de voorziening die gegevens bij de bron ontsluit voor hergebruik), kunnen worden ingezet om gegevens uit de verpleegzorg en andere sectoren binnen datasamenwerkingen te combineren. Daarbij is gekeken hoe zorgaanbieders die gegevens kunnen hergebruiken voor regionale data-analyse.

Om dit te onderzoeken is een use case (praktijkvoorbeeld) gekozen. Dat is uitgewerkt en beproefd. Vervolgens is gekeken wat er nodig is om het breder toe te passen.

Onderzoeksvraag

"Hoe kan er gebruikmakend van KIK-V elementen, zoals de modelgegevensset (gestandaardiseerde, uniforme overzicht van de gegevens(elementen) die zorgaanbieders beschikbaar stellen om de informatievragen van ketenpartijen te kunnen beantwoorden) *en het KIK-V datastation, een herbruikbare uitwisseling voor secundair gebruik worden gerealiseerd tussen zorgaanbieders in de verpleegzorg en andere zorgaanbieders binnen een datasamenwerking?"*

Wat blijkt?

De beproeving is uitgewerkt in drie deelvragen:

1. Welke use case sluit het beste aan op KIK-V?

- Van de vijf onderzochte use cases sluit *in-, door- en uitstroom* het beste aan bij zowel de informatiebehoefte van beproevingsregio's als de bestaande KIK-V data.

Ook is deze door andere datawerkplaatsen als herbruikbaar en daarmee actueel geprioriteerd.

2. Welke uitwerking maakt deze use case mogelijk?

- Voor deze use case is een regionaal databeschikbaarheidsprofiel ontwikkeld. Aan het ontwikkelen van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel gaat een proces vooraf waarin afgestemd wordt wat de informatievraag is en welke definities (her)bruikbaar zijn. Dit profiel is ondersteunend aan een regionale transformatie van zorg naar gezondheid. Het bereik is daarmee beperkt tot de regio, maar is wel herbruikbaar voor alle regio's om te komen tot een landelijke benchmark. Dit is een manier om op een gestandaardiseerde wijze gegevens beschikbaar te stellen binnen en tussen datawerkplaatsen - met landelijke definities zoals de ontologie als basis.
  Het regionaal databeschikbaarheidsprofiel is herbruikbaar tussen regio's, uitwisselprofielen bevatten daarentegen de specifieke afspraken tussen een informatievragende landelijke partij en (zorg)aanbieder. In een uitwisselprofiel staat welke grondslag een informatievragende partij heeft om antwoorden op uitvragen bij zorgaanbieders op te halen, welke gegevens daarbij gebruikt kunnen worden om tot de antwoorden te komen, op welke wijze de aanlevering van gegevens plaatsvindt én waarvoor die gegevens worden gebruikt. Regionale databeschikbaarheidsprofielen onderscheiden zich van bestaande uitwisselprofielen zoals nu binnen KIK-V worden gebruikt op drie belangrijke punten: (1) vraagstellers zijn niet (alleen) landelijke partijen, maar ook regio's of lokale partijen; (2) zijn van toepassing op meerdere (zorg)domeinen en (3) leveren datasets op - in plaats van enkele datapunten op - die in regionale datawerkplaatsen verder geanalyseerd kunnen worden.
- Het regionaal databeschikbaarheidsprofiel van deze use case beschrijft welke gegevens nodig zijn om de drie analysevragen te beantwoorden: Hoe ontwikkelt de instroom van cliënten per zorgprofiel? Hoe ontwikkelt de doorstroom van cliënten? Hoe ontwikkelt de uitstroom van cliënten, bijvoorbeeld door overlijden of andere uitstroomredenen? Daarbij is gekeken naar de zorgprocessen binnen de verpleegzorg, huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg. De functionele uitwerking beschrijft welke gegevens nodig zijn om deze analysevragen te beantwoorden. De technische uitwerking beschrijft vervolgens hoe deze gegevens volgens de KIK-V werkwijze kunnen worden gemodelleerd en via een KIK-V datastation beschikbaar kunnen worden gesteld voor analyse in een datawerkplaats.

3. Welke randvoorwaarden zijn nodig?

- Voor brede toepassing zijn afspraken nodig over beheer, implementatie en digitale toegang voor organisaties. Daarbij is het essentieel dat er op veilige wijze - door het gebruik van techniek in een datawerkplaats om gegevens te versleutelen - persoonsgegevens worden uitgewisseld.
- Ook zijn afspraken nodig omtrent governance voor het veilig uitwisselen van gegevens. Daarbij is het essentieel dat gegevens binnen de invloedssfeer van de organisatie blijft.
- Daarnaast is aansluiting bij Europese ontwikkelingen van belang (European Health Data Space - een EU-verordening (in werking sinds maart 2025) die een EU-breed juridisch, technisch en bestuurlijk kader creëert voor elektronische gezondheidsgegevens, en de toegang, uitwisseling en het hergebruik daarvan mogelijk maakt.).

Wat betekent dit voor KIK-V?

- KIK-V (ontologie en gemodelleerde data) kan dienen als fundament voor regionale gegevensuitwisseling.
- Landelijke afspraken en definities kunnen worden hergebruikt voor regionale use cases (Een vraagstelling die regio's de ruimte geeft om zelf vragen te formuleren op basis van beschikbare gegevens. Dit staat in contrast met een regulier uitwisselprofiel, waarbij een specifieke vraag wordt beantwoord die vooraf is vastgesteld.)

Wat adviseren we?

1. Maak actief gebruik van KIK-V data binnen bestaande regionale datawerkplaatsen.
2. Gebruik een (KIK-V)datastation als onderdeel van een regionale datawerkplaats.
3. Werk één databeschikbaarheidsprofiel diepgaand uit, in plaats van veel thema's tegelijk oppervlakkig. Het uitgangspunt is dat een regionaal. databeschikbaarheidsprofiel herbruikbaar is voor alle regio's met vergelijkbare informatievragen.
4. Maak afspraken over governance en beheer van regionale databeschikbaarheidsprofielen.
5. Onderzoek hoe regionale databeschikbaarheidsprofielen aansluiten op Europese ontwikkelingen rond de EHDS, waaronder de rol van de Health Data Access Body (HDAB).
6. Laat regio's met interesse in het regionaal databeschikbaarheidsprofiel zich melden, om de behoefte te kunnen bundelen.

Waarom u dit aangaat

De vraag naar zorg groeit, terwijl personeel en middelen onder druk staan. Daardoor wordt het steeds belangrijker om inzicht te hebben in regionale ontwikkelingen, zoals de instroom, doorstroom en uitstroom van cliënten.

Voor beleidsmakers in de verpleegzorg zijn betrouwbare en vergelijkbare gegevens daarbij onmisbaar. Door gegevens veilig en gestandaardiseerd beschikbaar te maken, kunnen zorgorganisaties beter samenwerken en regionale vraagstukken gezamenlijk aanpakken.

Dit onderzoek biedt inzicht in de mogelijkheden om KIK-V elementen te benutten voor herbruikbare regionale gegevensuitwisseling. Het laat zien dat KIK-V data kunnen worden hergebruikt voor verschillende regionale analysevragen binnen een datawerkplaats en biedt handvatten voor het ontwikkelen van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel dat hiervoor kan worden ingezet. Ook maakt het duidelijk met welke randvoorwaarden, zoals governance, beheer en digitale toegang, rekening moet worden gehouden bij verdere toepassing en hergebruik.

Ook landelijke en Europese ontwikkelingen, zoals de European Health Data Space (EHDS), stimuleren het hergebruik van gegevens voor beleid, onderzoek en innovatie. De inzichten uit dit onderzoek bieden daarmee ook aanknopingspunten voor de verdere ontwikkeling van regionale gegevensuitwisseling in de context van deze ontwikkelingen.

1. Aanleiding

In het kort

KIK-V - het landelijke afsprakenstelsel in de verpleegzorg. Partijen maken samen afspraken over welke gegevens nodig zijn en hoe die worden uitgewisseld, zodat gegevens één keer worden vastgelegd en vaker hergebruikt.

Datawerkplaats - een regionaal samenwerkingsverband waarin (zorg)organisaties samen gegevens over zorg en gezondheid delen, ordenen en analyseren om regionale vraagstukken te beantwoorden.

De Nederlandse zorgsector is bezig met een belangrijke verandering: het gaat niet meer alleen om het uitwisselen van gegevens, maar vooral om het beschikbaar en herbruikbaar maken van zorgdata. Deze aanpak is vastgelegd in nationale plannen, waaronder de Nationale Visie en Strategie op het Gezondheidsinformatiestelsel. Het uitgangspunt is eenvoudig: gegevens worden één keer vastgelegd en kunnen daarna voor meerdere doelen worden gebruikt.

Dit is belangrijk voor de directe zorg aan cliënten (primair datagebruik: Gebruik van gezondheidsgegevens voor het doel waarvoor ze oorspronkelijk zijn vastgelegd: het direct verlenen van zorg aan de betreffende persoon), maar ook voor kwaliteitsverbetering, beleid, onderzoek en verantwoording (secundair datagebruik: Hergebruik van primaire gegevens voor andere doelen dan de directe zorgverlening, zoals onderzoek, beleidsvorming, kwaliteitsverantwoording, toezicht of innovatie).

Voor dit secundair datagebruik zijn voorzieningen nodig die gegevens op een veilige en gestandaardiseerde manier beschikbaar maken. KIK-V ondersteunt zorgorganisaties hierbij binnen de verpleegzorg. Datawerkplaatsen bieden regio's vervolgens een omgeving om deze gegevens te combineren, analyseren en hergebruiken voor regionale vraagstukken.

De technische inrichting van secundair datagebruik is nog in ontwikkeling. De doelarchitectuur Secundair datagebruik wordt momenteel gevalideerd en zal geïntegreerd worden met de doelarchitectuur van CumuluZ. Het is van belang om de inzichten uit deze beproeving daarin mee te nemen.

In 2025 is onderzocht hoe de software van een datawerkplaats (zoals GERDA) kan integreren met KIK-V. Deze praktijkbeproeving laat zien dat de KIK-V aanpak zowel databeschikbaarheid mogelijk maakt als kansen biedt voor regionale, sectoroverstijgende samenwerking. Ook bleek dat landelijke en regionale voorzieningen technisch en functioneel gecombineerd kunnen worden. Hierdoor kunnen zorgorganisaties in de verpleegzorg gegevens uit hun datastation inzetten voor regionale bevragingen (bevraging die plaatsvindt binnen een regionale datawerkplaats om een regionale, domeinoverstijgende vraag te beantwoorden op basis van gezamenlijke regionale gegevens) samen met andere organisaties.

Om dit succes verder uit te bouwen, was de belangrijkste aanbeveling uit deze proef om in de praktijk een regionaal databeschikbaarheidsprofiel te ontwikkelen. Dit profiel zorgt ervoor dat gegevens op een gestandaardiseerde manier beschikbaar worden gesteld binnen en tussen datawerkplaatsen, met de landelijke definities, zoals de ontologie, als basis. Aan de ontwikkeling hiervan gaat een proces vooraf waarin afgestemd wordt wat de informatievraag is en welke definities (her)bruikbaar zijn. In tegenstelling tot een

regulier uitwisselprofiel onderscheiden regionale databeschikbaarheidsprofielen zich op drie punten:

- Vraagstellers zijn niet (alleen) landelijke partijen, maar ook regio's of lokale partijen;
- zijn van toepassing op meerdere (zorg)domeinen; en
- leveren datasets op - in plaats van enkele datapunten op - die in regionale datawerkplaatsen verder geanalyseerd kunnen worden.

Dit onderzoek pakt die aanbeveling op en onderzoekt hoe deze aanpak kan worden ingezet voor een herbruikbare regionale gegevensuitwisseling voor secundair gebruik en wat daarvoor nodig is.

2. Wat hebben we onderzocht?

Doel van de beproeving
Veel datawerkplaatsen werken aan vergelijkbare thema's rond data en gezondheid, maar stemmen nog weinig af tussen regio's. Hergebruik van de KIK-V werkwijze draagt mogelijk niet alleen bij aan gestandaardiseerde databeschikbaarheid, maar ook aan het voorkomen van dubbel werk.

Voor de beproeving is gekeken naar de behoefte van zorgaanbieders uit verschillende sectoren om gegevens op organisatieniveau beschikbaar te stellen voor secundair datagebruik, zoals kwaliteitsverbetering, beleid en onderzoek. Op basis van die behoefte is één use case (praktijkvoorbeeld) geselecteerd en uitgewerkt. Een uitgangspunt daarbij was dat de aanpak ook bruikbaar zou zijn voor andere regio's en analysevraagstukken.

Onderzoeksvraag
De onderzoeksvraag luidt:

"Hoe kan er gebruikmakend van KIK-V elementen, zoals de modelgegevensset en het KIK-V datastation, een herbruikbare uitwisseling voor secundair gebruik worden gerealiseerd tussen zorgaanbieders in de verpleegzorg en andere zorgaanbieders binnen een datawerkplaats?"

Deelvragen
Deze onderzoeksvraag is uitgewerkt in drie deelvragen:

1. Welke use cases worden door zorgaanbieders in een datawerkplaats relevant geacht voor herbruikbare gegevensuitwisseling voor secundair gebruik? Welke use case sluit het beste aan op de bestaande elementen van de KIK-V werkwijze en leent zich daarmee voor nadere uitwerking en beproeving?
2. Welke functionele en technische uitwerking voorziet in het operationaliseren van de use case voor zorgaanbieders in de verpleegzorg?

3. Welke randvoorwaarden zijn van toepassing voor het operationaliseren van een herbruikbare uitwisseling van de betreffende use case? (o.a. governance en beheer)

Aanpak

Voor de selectie van de use case zijn verschillende bronnen gebruikt, waaronder de Analysebibliotheek van datawerkplaats.net, eerdere rapportages, een uitvraag onder datawerkplaatsen en gesprekken met de beproevingsregio's West- en Midden-Brabant en Achterhoek.

Op basis hiervan zijn vijf mogelijke use cases beoordeeld op drie criteria:

1. aansluiting op de mogelijkheden van KIK-V;
2. relevantie voor de beproevingsregio's;
3. mogelijkheden voor hergebruik in andere regio's.

De vijf use cases waren:

- proactieve Zorgplanning (PZP);
- valpreventie;
- effect van interventies;
- in-, door- en uitstroom;
- verhouding tussen medewerkers en cliënten.

Uit de beoordeling bleek dat **in-, door- en uitstroom** het beste aansloot op de drie criteria. Deze use case sluit aan bij thema's die in beide beproevingsregio's spelen en kan binnen de bestaande KIK-V mogelijkheden worden gemodelleerd. Daarnaast biedt de use case mogelijkheden om de bestaande KIK-V werkwijze uit te breiden en de uitwerking bovenregionaal te hergebruiken bij vergelijkbare informatievragen. Tijdens de analyse van mogelijke use case is ook "capaciteitsplanning" als onderwerp uitgebreid onderzocht. De conclusie hierbij was dat de wens voor dit onderwerp groot is (brede toepassingsmogelijkheid). Echter, door het grote verschil in vastlegging van capaciteitsdata (handmatig, zelfgebouwde systemen etc.) was het modelleren van capaciteitsdata een grotere opgave dan mogelijk in deze beproeving.

De volledige beoordeling van de onderzochte use cases is opgenomen in Bijlage A.

Voor de gekozen use case zijn vervolgens drie analysevragen vastgesteld:

- Hoe ontwikkelt de instroom van cliënten per zorgprofiel?
- Hoe ontwikkelt de doorstroom van cliënten?
- Hoe ontwikkelt de uitstroom van cliënten, bijvoorbeeld door overlijden of andere uitstroomredenen?

Deze analysevragen zijn vervolgens gebruikt voor de verdere uitwerking van de benodigde gegevens en het regionaal databeschikbaarheidsprofiel.

3. Resultaten

3.1 Welke use case is geselecteerd?

Er zijn vijf use cases geïdentificeerd als relevante use case. Op basis van de aansluiting op KIK-V (1), relevantie voor de beproevingsregio's (2)en hergebruik in andere regio's (3) is **in-, door- en uitstroom** als use case geprioriteerd. Deze use case richt zich op de beweging van cliënten tussen verschillende vormen van zorg. Regio's hebben behoefte aan beter inzicht om de zorgvraag en beschikbare capaciteit op elkaar af te stemmen.

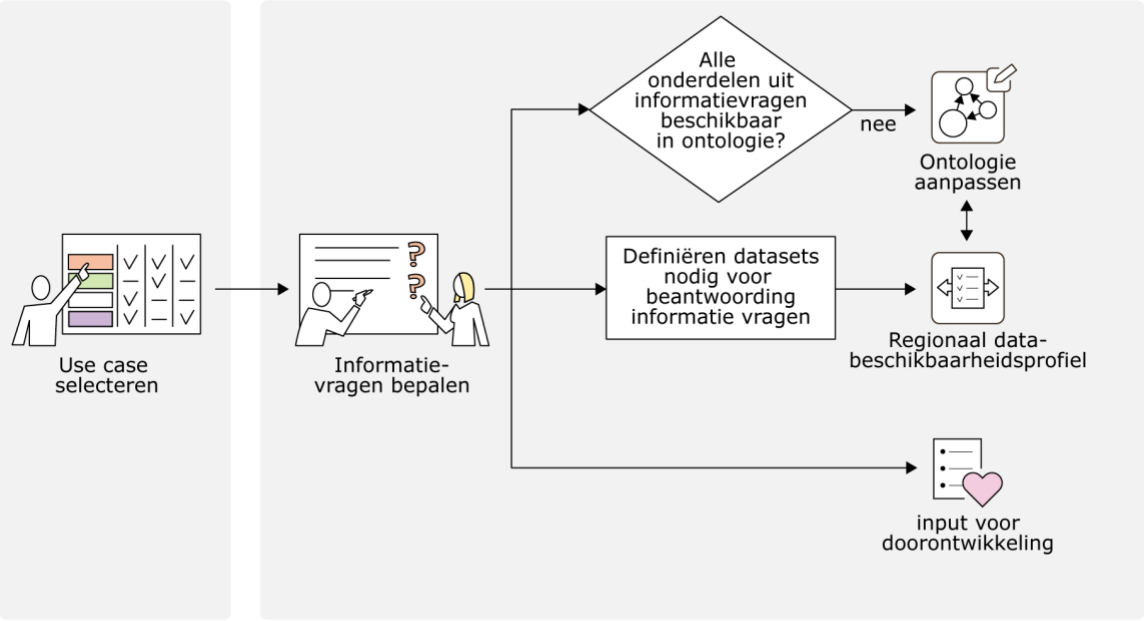
Analyseren binnen beschikbaar gestelde gegevens

Een regionale use case biedt regio's de ruimte om vrij vragen te beantwoorden binnen de beschikbaar gestelde gegevens. Daarmee verschilt deze aanpak van een regulier KIK-V uitwisselprofiel, dat is ingericht op vooraf vastgestelde informatievragen. Bij een regionaal databeschikbaarheidsprofiel worden gegevens beschikbaar gesteld voor meerdere mogelijke regionale informatievragen, waardoor regio's niet voor iedere nieuwe vraag een apart profiel hoeven te ontwikkelen - dit maakt de aanpak flexibel en zorgt ervoor dat beschikbare (uitvoeringscapaciteit) efficiënt wordt ingezet.

3.2 Welke functionele en technische uitwerking maakt deze use case mogelijk?

Een regionaal databeschikbaarheidsprofiel voor in-, door- en uitstroom

Voor de gekozen use case is een regionaal databeschikbaarheidsprofiel ontwikkeld. Hiervoor is het volgende proces doorlopen.

Figuur 1. Proces om van use case naar regionaal databeschikbaarheidsprofiel te komen

Dit profiel beschrijft welke gegevens nodig zijn om regionale analysevragen over in-, door- en uitstroom te beantwoorden.

Zoals in bovenstaande figuur te zien, bouwt het profiel voort op data definities binnen KIK-V. Ook is onderzocht of gegevens die volgens de KIK-V werkwijze beschikbaar worden gemaakt, ook kunnen worden hergebruikt voor regionale analysevraagstukken.

Het analysevraagtuk - de functionele uitwerking
Voor de gekozen use case zijn drie analysevragen vastgesteld:

- Hoe ontwikkelt de instroom per zorgprofiel?
- Hoe ontwikkelt de doorstroom van cliënten?
- Hoe ontwikkelt de uitstroom van cliënten, bijvoorbeeld door overlijden of andere uitstroomredenen?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden, is bepaald welke gegevens daarvoor nodig zijn. Daarbij is gekeken naar de zorgprocessen van cliënten binnen de verpleegzorg, huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg. Voor de beproeving zijn onder andere gegevens over het zorgproces, de begin- en einddatum, zorgzwaarte, leveringsvorm en persoonskenmerken gebruikt.

De doelgroep bestaat uit cliënten met een Wlz-, Wmo- of Zvw-indicatie die in de analyseperiode een actieve, geplande of wachtende zorgrelatie hebben bij een deelnemende langdurige-zorgaanbieder. Voor de verschillende zorgsectoren is daarbij gekeken naar het zorgproces van de cliënt. In de beproeving zijn voor dit zorgproces de begin- en einddatum gebruikt.

Op basis van deze gegevens kan worden vastgesteld welke zorg een cliënt op een bepaald moment ontvangt en welke zorg daaraan voorafgaat of daarop volgt. Voor de analyse van instroom en uitstroom is daarbij gekeken naar zorgprocessen rond een vastgesteld peilmoment. Zo kan bijvoorbeeld worden bepaald vanuit welke zorg een cliënt instroomt in de intramurale verpleegzorg en naar welke zorg een cliënt uitstroomt. De doorstroom kan vervolgens worden geanalyseerd aan de hand van de opeenvolging van zorgprocessen.

Bij de functionele uitwerking is zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande data definities in KIK-V. Waar de bestaande gegevens nog niet voldoende zijn voor een regionale analysevraag, is vastgesteld dat verdere ontwikkeling nodig is. Zo zijn in deze beproeving alleen de begin- en einddatum van het zorgproces gemodelleerd. Andere gegevens, zoals ICPC- of DBC-coderingen, zijn als mogelijke uitbreiding benoemd, maar maakten geen

onderdeel uit van deze beproeving.

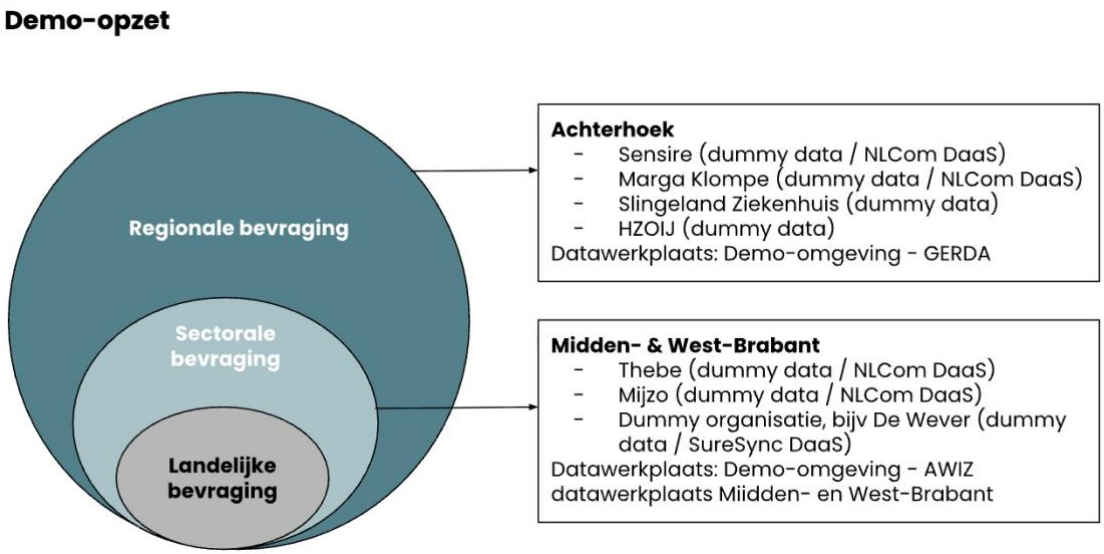
Deze uitwerking maakt het mogelijk om dezelfde gegevens te gebruiken voor meerdere regionale analysevragen, in plaats van voor iedere vraag afzonderlijk een nieuwe gegevensuitwisseling in te richten.

De volledige functionele uitwerking van het profiel is beschikbaar als analysevraagstuk in de Analysebibliotheek van Datawerkplaats.net.

Het modelleren en analyseren - de technische uitwerking

De technische uitwerking bouwt voort op de bestaande KIK-V werkwijze. Gegevens worden volgens de landelijke definities uit de KIK-V ontologie gemodelleerd en beschikbaar gesteld via een KIK-V datastation. Daarmee is onderzocht of gegevens die volgens de KIK-V werkwijze beschikbaar worden gesteld, ook kunnen worden hergebruikt voor regionale analysevraagstukken.

In de beproeving is deze werkwijze in de praktijk doorlopen. De gegevens van de deelnemende VVT-organisaties zijn vanuit de bron (in de vorm van dummy data) beschikbaar gesteld via een KIK-V datastation. Deze gegevens zijn volgens de KIK-V ontologie gemodelleerd en vanuit het datastation beschikbaar gemaakt voor de regionale analyse. Het beschikbaar stellen van deze gegevens via een datastation is binnen deze beproeving niet uitgevoerd voor de huisartsenzorg en medisch specialistische zorg. Zij kennen op dit moment geen KIK-V datastation. Daarom is het datastation in figuur 3 voor deze sectoren gestippeld weergegeven.

Figuur 2. Demo-opzet van de beproeving: de landelijke, regionale en sectorale bevraging (bevraging die plaatsvindt binnen een regionale datawerkplaats aan zorgorganisaties in dezelfde sector) binnen de twee

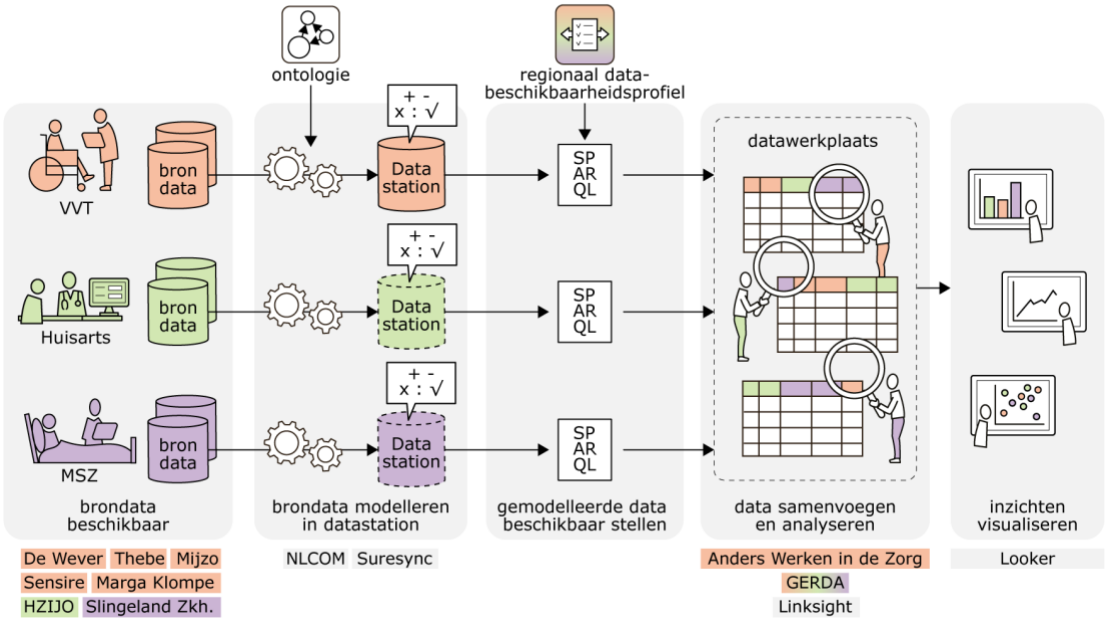
deelnemende datawerkplaatsen (Achterhoek en Midden- en West-Brabant).

Voor gebruikers in een datawerkplaats (data stewards en data scientists) is het prettig om regionale vraagstukken in één geïntegreerde analyse-omgeving te analyseren. In de beproeving is daarvoor de bestaande techniek van de datawerkplaats gebruikt.

Om gegevens uit verschillende bronnen over dezelfde cliënt met elkaar te kunnen verbinden, is gebruikgemaakt van een identificatienummer dat met de deelnemende zorgorganisaties is afgestemd. Hierdoor konden gegevens over het zorgproces vanuit verschillende bronnen in samenhang worden geanalyseerd.

In voorbereiding op de analyse is het noodzakelijk om een Datasamenwerking aan te maken. Vervolgens kan de beproeving worden uitgevoerd. De beproeving bestaat uit de volgende stappen:

1. Brondata beschikbaar.
2. Brondata gemodelleerd (op basis van de ontologie).
3. Gemodelleerde brondata beschikbaar in het datastation.
4. Data samenvoegen en analyseren.
5. Uitkomsten visualiseren.

Figuur 3. Technische uitwerking van de beproeving: van brondata via de datastations naar de gecombineerde analyse en visualisatie.

De volledige technische uitwerking van het profiel is beschikbaar als analysevraagstuk in de Analysebibliotheek van Datawerkplaats.net.

Validatie door beproeving van het ontwerp
Het regionaal databeschikbaarheidsprofiel is beproefd met twee leveranciers van een KIK-V datastation en één leverancier van een datawerkplaats. De beproeving vond plaats binnen de regionale data-infrastructuren van de Achterhoek en Midden- en West-Brabant.

Deze beproeving bouwt voort op de praktijkbeproeving universeel datastation met hergebruik van KIK-V elementen.

De beproeving is uitgevoerd met dummy data. Voor de VVT-organisaties zijn gegevens via een KIK-V datastation beschikbaar gemaakt. Voor de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg is gebruikgemaakt van dummy data die rechtstreeks in de analyseomgeving zijn geplaatst (omdat er geen KIK-V Datastation voorhanden is).

De beproeving heeft het ontwerp gevalideerd op drie aspecten: **implementeerbaarheid, data-uitwisseling en standaard-conformiteit**.
1. Implementeerbaarheid
In de beproeving is onderzocht of het regionaal databeschikbaarheidsprofiel in de praktijk kan worden toegepast met bestaande KIK-V datastations en een datawerkplaats. De beproeving is uitgevoerd met twee leveranciers van een KIK-V datastation en één leverancier van een datawerkplaats, binnen de beproevingsregio's Achterhoek en Midden- en West-Brabant.

De beproeving bouwt voort op de eerdere praktijkbeproeving van het universeel datastation, waarin het hergebruik van KIK-V elementen is onderzocht. In deze beproeving is dezelfde uitgangspositie benut: gegevens die volgens de KIK-V werkwijze beschikbaar zijn gemaakt, worden hergebruikt voor een regionale analyse.

Voor de VVT-organisaties zijn de gegevens volgens de KIK-V ontologie gemodelleerd en via de KIK-V datastations beschikbaar gesteld voor de regionale analyse. Binnen de datawerkplaats konden deze gegevens vervolgens worden gebruikt voor de regionale analyse. Voor de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg is gebruikgemaakt van dummy-data die rechtstreeks in de analyseomgeving zijn geplaatst.

De beproeving laat zien dat het regionaal databeschikbaarheidsprofiel implementeerbaar is met de gebruikte KIK-V ontologie en KIK-V datastations in een datawerkplaats. Hoewel de KIK-V ontologie en het KIK-V datastation niet geïmplementeerd zijn in de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg, is deze werkwijze wel herbruikbaar.

2. Data-uitwisseling
Allereerst dient opgemerkt te worden dat er geen data uitgewisseld wordt, maar dat er sprake is van data vanuit het KIK-V datastation beschikbaar stellen aan de datawerkplaats.

In de beproeving is onderzocht of gegevens die volgens het regionaal databeschikbaarheidsprofiel beschikbaar worden gesteld, vanuit verschillende bronnen binnen een datawerkplaats kunnen worden samengebracht en gebruikt voor regionale analyse.

Binnen de datawerkplaats zijn de gegevens uit de verschillende bronnen samengebracht. Hiervoor is gebruikgemaakt van een identificatienummer dat met de deelnemende zorgorganisaties is afgestemd. Hierdoor konden de gegevens uit de verschillende bronnen in samenhang worden geanalyseerd. Let wel! Een identificatienummer is geen onderdeel van de bestaande KIK-V ontologie.

De drie analysevragen over in-, door- en uitstroom konden met de gecombineerde gegevens worden beantwoord en de uitkomsten konden worden gevisualiseerd. De beproeving laat daarmee zien dat gegevens uit verschillende bronnen binnen een datawerkplaats kunnen worden samengebracht en gebruikt voor regionale analyse.

Voor de VVT-organisaties zijn de gegevens via KIK-V datastations beschikbaar gesteld. Voor de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg is gebruikgemaakt van dummy-data die rechtstreeks in de analyseomgeving zijn geplaatst. Het beschikbaar stellen van deze gegevens via een datastation viel buiten de scope van de beproeving.

3. Standaard-conformiteit
De beproeving is op verschillende manieren gebaseerd op de bestaande KIK-V architectuur:

- voor het beschikbaar stellen van data wordt gebruik gemaakt de KIK-V datastations (hierdoor wordt data **A**ccessible in termen van FAIR data)
- voor het modelleren van de gegevens wordt gebruik gemaakt van de KIK-V ontologie en de daarin vastgelegde landelijke definitie (hierdoor wordt KIK-V data herbruikbaar -oftewel **R**eusable in termen van FAIR data)

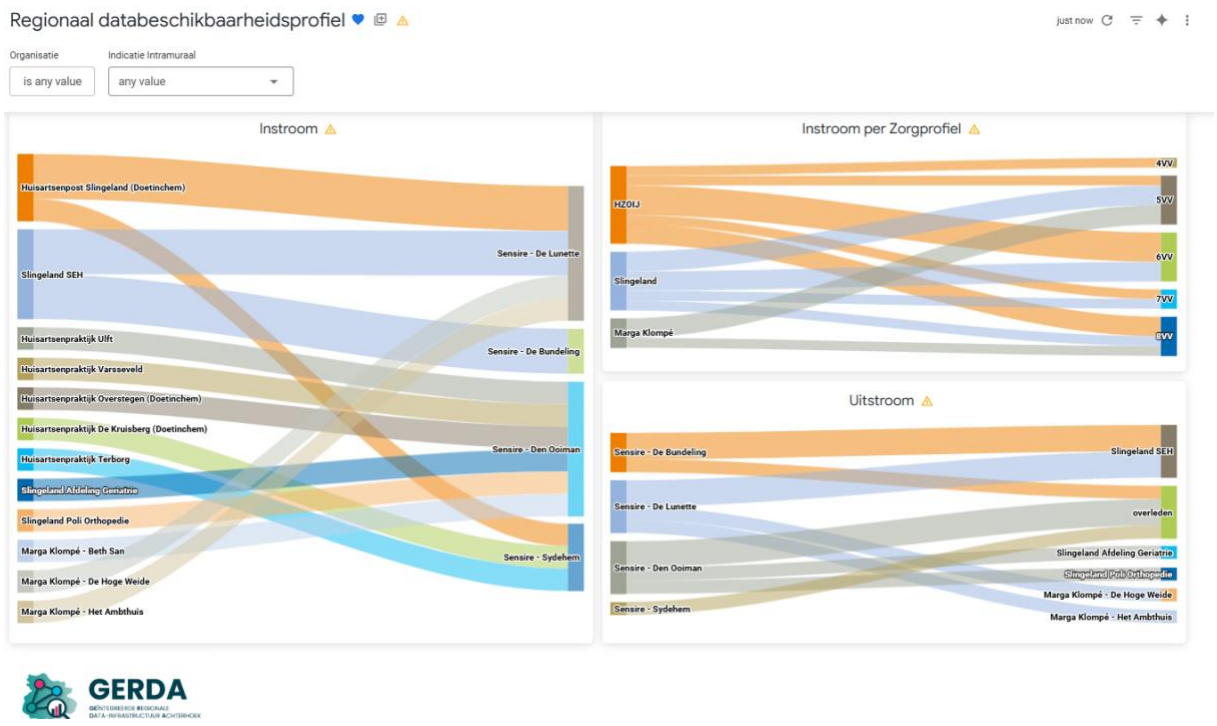
De volgende uitbreidingen zijn noodzakelijk om een regionaal databeschikbaarheidsprofiel te realiseren:

- door het gebruik van een identificatienummer kunnen gegevens op persoonsniveau geïntegreerd en geanalyseerd worden in een datawerkplaats (hierdoor wordt data **I**nteroperable). Dit betreft een toevoeging aan de ontologie.

- voor het publiceren van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel wordt gebruik gemaakt van de Analysebibliotheek (hierdoor wordt het profiel **F**indable in termen van FAIR data)

Resultaten van de beproeving

Om de resultaten zichtbaar te maken, is vanuit de Achterhoek (GERDA) een voorbeelddashboard gemaakt. Daarin kan de regio de uitkomsten van de analyse op het regionaal databeschikbaarheidsprofiel 'in-, door- en uitstroom' raadplegen. Zo wordt zichtbaar hoe de resultaten in de praktijk kunnen worden toegepast.

Afbeelding 1. Screenshot van het dashboard gemaakt door GERDA

De opzet van deze beproeving is herbruikbaar voor andere regio's omdat het regionaal databeschikbaarheidsprofiel '**In-, door- en uitstroom**' een basis biedt voor regionale analysen op deze use case. Ook kan dezelfde aanpak worden toegepast om andere regionale use cases op basis van de KIK-V werkwijze te onderzoeken en te beantwoorden.

Benodigde componenten

De beproeving is uitgevoerd binnen twee datawerkplaatsen. Om de resultaten in andere regio's te kunnen herhalen, zijn naast het regionaal databeschikbaarheidsprofiel de volgende ingrediënten nodig:

- brondata van de aangesloten organisatie;
- een datastation dat gegevens ontsluit volgens het gebruikte afsprakenstelsel (voor VVT kan hiervoor het KIK-V datastation worden gebruikt);
- de ontologie met de landelijke definities;
- een datawerkplaats met een gedeelde analyse-omgeving;

- credentials voor de deelnemende organisaties, niet alleen voor personen.

3.3 Welke randvoorwaarden zijn nodig?

Onderstaand volgt een uitwerking van de benodigde randvoorwaarden voor zover zij zijn opgedaan vanuit deze beproeving.

Governance en beheer

Voor regionale databeschikbaarheidsprofielen zijn afspraken nodig over eigenaarschap en beheer, inclusief de rol van de regio's hierbij. Er is op dit moment geen overkoepelende voorziening voor governance en beheer van regionale databeschikbaarheidsprofielen. Per inhoudelijk vraagstuk kan worden gekozen voor een houder en een beheerder. Dit is vergelijkbaar met de rollen die worden gebruikt bij informatiestandaarden.
In de praktijk zou een inhoudelijk landelijk samenwerkingsverband optreden als houder van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel. Denk voor de beproefde use case bijvoorbeeld aan Landelijk Platform Zorgcoördinatie.

Datawerkplaats.net organiseert al het netwerk naar datawerkplaatsen en kan de rol van beheerder vervullen. In die rol publiceert Datawerkplaats.net regionale databeschikbaarheidsprofielen in de Analysebibliotheek en stelt zij implementatierichtlijnen beschikbaar voor leveranciers. Daarnaast ontstaat er vanuit regionale invalshoek behoefte om de ontologie uit te breiden. Ook hierop is nadere uitwerking noodzakelijk.
Let op! Hoewel datawerkplaats.net wellicht een logische positie lijkt, is de inrichting nog onvoldoende geborgd in het landschap. Mogelijke alternatieven zijn RIVM, Health-RI en RSO Nederland. Op dit moment is secundair datagebruik voor regionale bevragingen bij geen van deze partijen in scope. Een diepgaande analyse valt buiten de scope van deze beproeving.

De inrichting van governance en beheer is nodig parallel aan de verdere ontwikkeling van regionale databeschikbaarheidsprofielen. Daarbij lijkt een splitsing tussen een houder en een beheerder wenselijk. Bovenregionaal is op dit moment nog geen gestandaardiseerd samenwerkingsverband. Voorlopig zou Datawerkplaats.net als veldinitiatief deze rol op zich kunnen nemen.

Generieke functies

Tijdens de beproeving was de toepassing van generieke functies voor secundair datagebruik een vraagstuk. Immers, logisch lijkt het gebruik van NUTS. Echter, verkeer binnen het datastation van de organisatie tussen het KIK-V datastation en het datawerkplaats-datastation lijkt dit niet logisch. Om gegevens beschikbaar te maken voor secundair gebruik is het noodzakelijk dat niet alleen personen, maar ook organisaties geïdentificeerd en geauthenticeerd worden. In deze beproeving is dit proces voor

zorgorganisaties nader gespecificeerd (op basis van gebruik van het credentialsplatform van het Zorginstituut). Die specificaties worden, samen met de technische specificaties, gedeeld in de Analysebibliotheek. Voor een nadere uitwerking lijkt aansluiting bij het landelijke programma Generieke Functies wenselijk.

Europese en landelijke ontwikkelingen
De ontwikkeling van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel sluit aan bij de richting die de European Health Data Space (EHDS) aangeeft: secundair datagebruik moet beschikbaar worden gesteld voor beleid en onderzoek indien gevraagd. Vanuit regionaal perspectief past een datawerkplaats als plek waar deze bevraging kan plaatsvinden. Een regionaal databeschikbaarheidsprofiel kan daarbij een manier zijn om aan deze vraag of eis te voldoen.

Voor regio's is een belangrijke meerwaarde van het gebruik van een datawerkplaats en een regionaal databeschikbaarheidsprofiel dat de capaciteit voor regionale bevragingen gezamenlijk wordt georganiseerd. Hierdoor kunnen ook kleinere organisaties beter voldoen aan toekomstige verplichtingen vanuit de EHDS.

Om het regionaal databeschikbaarheidsprofiel goed te positioneren, is het relevant om de relatie tussen de Health Data Access Body (HDAB) en regio's te onderzoeken. Daarnaast is het relevant om te onderzoeken hoe andere Europese landen de vereisten van de EHDS implementeren in relatie tot de regio.

Tevens loopt op dit moment de validatie van de doelarchitectuur Secundair datagebruik. Deze wordt volgend jaar ook geïntegreerd met de doelarchitectuur van CumuluZ. Het is van belang om de inzichten uit deze beproevingen daarin op te nemen.

4. Conclusie

De centrale vraag van dit onderzoek luidde:

Hoe kan er gebruikmakend van KIK-V elementen, zoals de modelgegevensset en het KIK-V datastation, een herbruikbare uitwisseling voor secundair gebruik worden gerealiseerd tussen zorgaanbieders in de verpleegzorg en andere zorgaanbieders binnen een datawerkplaats?

Dit onderzoek laat zien dat een dergelijke herbruikbare gegevensuitwisseling mogelijk is door de bestaande KIK-V werkwijze te combineren met een regionaal databeschikbaarheidsprofiel en een datawerkplaats. De drie deelvragen samen

onderbouwen dit antwoord:

- *Deelvraag 1: Welke use cases worden door zorgaanbieders in een datawerkplaats relevant geacht voor herbruikbare gegevensuitwisseling voor secundair gebruik? Welke use case sluit het beste aan op de bestaande elementen van de KIK-V werkwijze en leent zich daarmee voor nadere uitwerking en beproeving?*
    - Van de vijf onderzochte use cases sluit 'in-, door- en uitstroom' het best aan bij KIK-V en bij de vragen die in de beproevingsregio's leven. Daarnaast biedt het goede mogelijkheden voor bovenregionale herbruikbaarheid.
- *Deelvraag 2: Welke functionele en technische uitwerking voorziet in het operationaliseren van de use case voor zorgaanbieders in de verpleegzorg?*
    - De beproeving laat zien dat het regionaal databeschikbaarheidsprofiel kan worden toegepast met KIK-V datastations en een datawerkplaats. De beproeving biedt daarmee inzicht in de implementeerbaarheid, data-uitwisseling en standaard-conformiteit van de uitgewerkte werkwijze. Ten aanzien van de implementeerbaarheid is gebleken dat het regionaal databeschikbaarheidsprofiel kon worden toegepast met de deelnemende KIK-V datastations en datawerkplaats. Ten aanzien van de data-uitwisseling is gebleken dat gegevens uit een KIK-V datastation binnen een datawerkplaats konden worden gecombineerd en geanalyseerd en dat de drie regionale analysevragen konden worden beantwoord en gevisualiseerd. Ten aanzien van de standaard-conformiteit is aangesloten bij de KIK-V ontologie en de daarin vastgelegde landelijke definities. Daarmee laat de beproeving zien dat gegevens die volgens de KIK-V werkwijze beschikbaar zijn gemaakt, kunnen worden hergebruikt voor regionale analyses.
- *Deelvraag 3: Welke randvoorwaarden zijn van toepassing voor het operationaliseren van een herbruikbare uitwisseling van de betreffende use case? (o.a. governance en beheer)*
    - Voor brede toepassing zijn afspraken nodig over governance en beheer. Het houderschap van regionale databeschikbaarheidsprofielen hoort bij het inhoudelijke samenwerkingsverband, terwijl Datawerkplaats.net een beheerrol kan vervullen. Hoewel datawerkplaats.net de enige partij is die het netwerk tussen datawerkplaatsen faciliteert, is haar organisatie nog jong en niet duurzaam ingericht.
    - De aanpak sluit aan bij de EHDS-doelstellingen voor secundair datagebruik. Vanuit regionaal perspectief kan een datawerkplaats fungeren als omgeving voor regionale gegevensuitwisseling en analyse. Om te zorgen dat deze aanpak blijft aansluiten - en voor kleine organisaties het gewenste

perspectief biedt - is het noodzakelijk om deze integratie nader uit te werken en te beproeven.

- Ook vraagt digitale toegang voor secundair datagebruik aandacht. Binnen KIK-V worden landelijke informatievragende partijen en individuele zorgorganisaties als antwoordverstrekkende partijen onderkend. In een regionale datawerkplaats analyseren individuele zorgorganisaties in een regionale datasamenwerking gecombineerde data. Daarnaast is de toepassing van NUTS wenselijk tussen organisaties, maar lijkt deze niet toepasselijk om data vanuit het KIK-V datastation te delen met de organisatiespecifieke inrichting van de datawerkplaats.

Deze beproeving laat zien dat KIK-V meer kan zijn dan een oplossing voor landelijke uitvragen. Door voort te bouwen op de bestaande KIK-V werkwijze ontstaat een herbruikbare aanpak voor regionale gegevensuitwisseling en secundair datagebruik. Daarmee biedt KIK-V een fundament dat kan worden toegepast in verschillende regio's, voor uiteenlopende analysevraagstukken en binnen verschillende datawerkplaatsen.

5. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten zijn de volgende vervolgstappen aan te bevelen.

1. Hergebruik KIK-V data in datawerkplaatsen
Deze beproeving laat zien dat het mogelijk is om KIK-V data te hergebruiken in een datawerkplaats. De aanbeveling aan datawerkplaatsen is om daar actief werk van te maken. Daarbij geldt: landelijke definities hebben de voorkeur boven regionale definities.

Voor regionale samenwerkingen biedt dit een mogelijkheid om gegevens die al volgens de KIK-V werkwijze beschikbaar zijn gemaakt, opnieuw te gebruiken voor regionale analysevraagstukken. Wel is het daarbij noodzakelijk om een oplossing te realiseren met DaaS-leveranciers die het mogelijk maakt om (nog) niet gemodelleerde KIK-V data toe te voegen. Ook is het noodzakelijk om een structurele dialoog met Zorginstituut in te richten voor uitbreidingen op de ontologie vanuit regionale bevragingen.

Voor wie: Datawerkplaatsen
Wie zijn daarbij nodig: DaaS-leveranciers, Zorginstituut
Handelingsperspectief: Datawerkplaatsen kunnen actief werken aan het hergebruik van KIK-V data binnen hun datawerkplaats en daarbij uitgaan van landelijke definities waar deze beschikbaar zijn.

Haalbaarheid: Deze aanbeveling is zeker maakbaar. Dat laat de beproeving zien. Vanuit het perspectief van datawerkplaatsen is het bijzonder wenselijk dat er meer uniformiteit in de opzet van use cases ontstaat, zodat het proces van vraagarticulatie verkort kan worden. Ook is het op landelijk niveau wenselijk om op 1 use case 1 regionaal databeschikbaarheidsprofiel te hebben, zodat er vergelijkbare resultaten ontstaan. Echter, om deze transitie te maken, hebben datawerkplaatsen hierin inhoudelijke ondersteuning nodig. Immers, voor datawerkplaatsen ligt doorgaans nu de focus op het leveren van waarde en is het hergebruik van data via KIK-V nog onbekend. Deze ontwikkeling zal daarnaast de komende jaren tijd en energie vragen.

2. Gebruik (KIK-V)datastation in datawerkplaatsen
De beproeving heeft laten zien dat gegevens uit verschillende bronnen binnen een datawerkplaats kunnen worden samengebracht en gebruikt voor regionale analyse. Voor de VVT-organisaties zijn gegevens via KIK-V datastations beschikbaar gesteld. Voor de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg is in de beproeving gebruikgemaakt van dummy-data die rechtstreeks in de analyseomgeving zijn geplaatst.

Wanneer de Cumuluz-architectuur verrijkt is op basis van datastations voor secundair datagebruik, vormt die een goede landingsplek om ook medisch specialistische zorg en huisartsenzorg gemodelleerde gegevens via een datastation te laten ontsluiten.

Daarbij lijken een deel van de functies van het KIK-V datastation samen te vallen met de te ontwikkelen CumuluZ adaptor.

Voor wie: Zorginstituut
Wie zijn daarbij nodig: CumuluZ
Handelingsperspectief: Het concept van een datastation - waarin een eenduidige definitie (uit de ontologie) wordt gemaakt naar het bronsysteem en het antwoord op een vraag wordt berekend of een dataset voor nadere analyse in een datawerkplaats beschikbaar wordt gesteld - wordt opgenomen in de CumuluZ architectuur ook voor de medisch specialistische zorg en de huisartsenzorg.
Haalbaarheid: Deze aanbeveling is relatief snel op te pakken aangezien de doelarchitectuur Secundair datagebruik (tot 30 september 2026) en daarna de vervlechting in de CumuluZ Doelarchitectuur (begin 2027) gepland staat.

3. Werk eerst één regionaal databeschikbaarheidsprofiel diepgaand uit
Deze beproeving was erop gericht om de waarde van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel te ondervinden. Inhoudelijke diepgang was daarbij beperkt noodzakelijk. Voor een succesvolle in productiename is een verdere uitwerking noodzakelijk. Richt de verdere ontwikkeling op één inhoudelijk regionaal databeschikbaarheidsprofiel, zodat het in de diepte goed uitgewerkt kan worden, in plaats van veel thema's tegelijk aan te pakken en elk te weinig uit te werken. Onderzoek daarbij ook de mogelijkheid om (organisatorische) capaciteit te modelleren binnen de use case **'In-, door- en uitstroom'**. Daar is in de regio's veel belangstelling voor, maar binnen de scope van deze beproeving was het niet mogelijk en nodig om verder uit te werken. Voor alle use cases is het noodzakelijk om een identificatienummer in de ontologie te modelleren.

De beproeving van het profiel voor in-, door- en uitstroom heeft laten zien dat met de beschikbare gegevens regionale analyse mogelijk is. Tegelijkertijd is de uitwerking voor

deze use case nog niet volledig. Zo zijn voor het zorgproces in deze beproeving alleen de begin- en einddatum gemodelleerd. Andere gegevens, zoals ICPC- en DBC-coderingen, zijn genoemd als mogelijke uitbreiding. Ook het modelleren van organisatorische capaciteit kon binnen de scope van de beproeving niet verder worden uitgewerkt.

De beproeving laat daarnaast zien welke onderdelen nodig zijn om een dergelijke aanpak opnieuw toe te passen. Daarbij gaat het onder meer om beschikbare brongegevens, een datastation, toepassing van de KIK-V-ontologie en landelijke definities, een datawerkplaats met een gedeelde analyseomgeving en de benodigde toegangsrechten. De opzet van de beproeving is daarmee herbruikbaar voor andere regio's.

Een geleerde les is dat het zinvol is om bij het formuleren van het regionaal databeschikbaarheidsprofiel de focus te leggen op de toepassing van het profiel. In tweede instantie kijk je pas naar wat vanuit de data ook kan. Dit legt de focus op de functionele noodzaak en vermindert technische (data)discussies.

Voor wie: beheerder regionaal databeschikbaarheidsprofiel
Wie zijn daarbij nodig: houder regionaal databeschikbaarheidsprofiel, Zorginstituut en 1-2 beproevingsregio's.
Handelingsperspectief: realiseer diepgang op het regionaal databeschikbaarheidsprofiel enerzijds en organiseer in het netwerk van datawerkplaatsen dat het regionaal databeschikbaarheidsprofiel wordt toegepast. De volgende stappen moeten gezet worden voor het starten van een databeschikbaarheidsprofie (zie ook figuur 1):

1. Selecteer de use case (thema) voor het databeschikbaarheidsprofiel
2. Bepaal de informatievragen van gebruikers van het databeschikbaarheidsprofiel
3. Analyseer of de benodigde onderdelen voor de informatievragen beschikbaar zijn in de ontologie. Zo nee - zorg dan voor een aanpassing of uitbreiding van de ontologie
4. Definieer de datasets die nodig zijn voor de beantwoording van de informatievragen
5. Combineer het overzicht van de datasets, (voorbeeld)vragen en queries tot het regionaal databeschikbaarheidsprofiel

Haalbaarheid: Hier is nog werk aan de winkel. Logisch lijkt om het bestaande regionale databeschikbaarheidsprofiel uit de beproeving als basis te nemen voor verdere doorontwikkeling.

4. Draag zorg voor inrichting governance en beheer
De governance en het beheer van regionale databeschikbaarheidsprofielen moeten worden ingericht, parallel aan de verdere ontwikkeling. Een splitsing tussen een houder en een beheerder is daarbij wenselijk. Bovenregionaal is er nog geen gestandaardiseerd

landelijk samenwerkingsverband; voorlopig zou Datawerkplaats.net als veld-initiatief deze rol op zich kunnen nemen.

Voor het beschikbaar stellen van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel moet daarnaast worden bepaald welke onderdelen daarbij horen. Het rapport noemt als mogelijke onderdelen queries, metadata, voorbeeldgegevens en voorbeelduitkomsten.

Belangrijk ontwerpprincipe voor de beheerder en de datawerkplaats en DaaS-leveranciers die betrokken zijn bij de implementatie moet daarbij zijn dat landelijke definities worden verheffen boven regionale definities.

Voor wie: Regio's en samenwerkingsverbanden die regionale databeschikbaarheidsprofielen ontwikkelen en toepassen.
Wie zijn daarbij nodig: Een partij die het inhoudelijke eigenaarschap draagt en een partij die het beheer uitvoert.
Handelingsperspectief: Maak afspraken over eigenaarschap en beheer en bepaal welke onderdelen van het regionaal databeschikbaarheidsprofiel worden beheerd.
Haalbaarheid: Hiervoor is het noodzakelijk om eigenaarschap vast te stellen en de afspraken over beheer en governance invulling te geven. Eigenaarschap beleggen lijkt het meest weerbarstig.

5. Verken nader de samenhang met internationale ontwikkeling (EHDS)
De EHDS richt zich op dit moment vooral op individuele zorginstellingen (eerste focus medisch specialistische zorg) en het beschikbaar stellen van gegevens. Om het regionaal databeschikbaarheidsprofiel goed te positioneren, is het relevant om twee dingen te onderzoeken: de relatie tussen de Health Data Access Body (HDAB) en de regio's, en de manier waarop andere Europese landen de eisen van de EHDS vertalen naar de regio.

De insteek daarbij is dat regionale datawerkplaatsen een perspectief bieden voor (kleinere) aangesloten organisaties. Ambitie kan zijn om bij de aansluiting bij een datawerkplaats 'EHDS-ready' te zijn.

Voor wie: Programma HDAB-NL
Wie zijn daarbij nodig: Actiz, datawerkplaats.net
Handelingsperspectief: Onderzoek de relatie tussen de HDAB en regio's en de manier waarop andere Europese landen de eisen van de EHDS naar regionaal niveau vertalen.
Haalbaarheid: HDAB lijkt van ontwerpfase naar realisatiefase te zijn gegaan. Qua timing is het daarmee opportuun om een beproeving te initiëren. Huidige focus van HDAB lijkt op de medisch-specialistische zorg te zijn. Echter, voor de volledige reikwijdte van EHDS zijn de

overige sectoren ook van belang.

6. Advies voor regio's met interesse in het regionaal databeschikbaarheidsprofiel
Datawerkplaats.net deelt proactief de resultaten van deze beproeving met de bij haar aangesloten partijen. Als er regio's gebruik willen maken van dit regionaal databeschikbaarheidsprofiel kan datawerkplaats.net als coördinerende partij fungeren.

Regio's die nog geen gebruik maken van KIK-V of Datawerkplaatsen kunnen zich aansluiten bij een bovenregionale samenwerkingsverband zoals Datawerkplaats.net. Zo'n samenwerkingsverband kan gebruikt worden om te verkennen op welke wijze in de regio gestart kan worden op basis van de ervaring van andere regio's en organisaties.

Voor wie: Regio's die gebruik willen maken van het regionaal databeschikbaarheidsprofiel en regio's die nog geen gebruikmaken van KIK-V of een datawerkplaats.
Wie zijn daarbij nodig: Een bovenregionale samenwerkingsverband zoals Datawerkplaats.net, de deelnemende zorgorganisaties
Handelingsperspectief: Regio's kunnen zich aansluiten bij een bovenregionaal samenwerkingsverband en gebruikmaken van de beschreven aanpak en de beschikbare uitwerking.
Haalbaarheid: Deze aanbeveling is heel haalbaar. Vraagstuk is niet hoe deze inzichten kenbaar te maken, maar eerder om te verleiden om de stap naar een regionaal databeschikbaarheidsprofiel te zetten. Daarvoor is inhoudelijke ondersteuning noodzakelijk.

Doorontwikkeling en verdieping
Een aantal punten waren buiten scope van deze beproeving en zijn daardoor niet onderzocht. Een nadere verdieping op de volgende punten kan daarom nog wenselijk zijn:

1. **uitbreiden van ontologie vanuit regionale databeschikbaarheidsprofiel**

In deze beproeving is de regionale vraag verder verkend. Het feitelijk uitbreiden van de KIK-V ontologie met nieuwe informatie vanuit het regionale databeschikbaarheidsprofiel heeft nog niet plaatsgevonden. Hoe dit proces werkt en welke afspraken daarvoor nodig zijn, vraagt nog om verdere verdieping

Voor wie: regio's en (nog vast te stellen) beheerder van de regionale databeschikbaarheidsprofielen en zorgontologie
Wie zijn daarbij nodig: regio's bezig met het ontwikkelen van databeschikbaarheidsprofielen, beheerder/ontwikkelaar zorgontologie
Handelingsperspectief: regio's stemmen af met beheerder/ontwikkelaar welke te ontwikkelen of aan te passen onderdelen gewenst zijn voor de zorgontologie. De

beheerder / ontwikkelaar voert de regio (in afstemming) over de prioritering en invulling van deze wensen en eisen
Haalbaarheid: een uitbreiding van de zorgontologie naar meerdere domeinen vraagt om een beheer- en ontwikkelorganisatie (en middelen) die deze taak kan uitvoeren. Op dit moment ligt de focus van de zorgontologie nog op m.n. KIK-V / verpleeghuiszorg.

2. **integratie van KIK-V en niet-KIK-V informatie**

Om KIK-V data en niet-KIK-V data te kunnen ontsluiten voor het regionale databeschikbaarheidsprofiel zijn aanpassingen in het datastation nodig. In de regio Midden- en West-Brabant worden hier bij de uitvoering van de analyse ervaring mee opgedaan. Het is zinvol om deze ontwikkelingen te volgen en mogelijk te benutten in een visie op de ontwikkeling van datastations.

Voor wie: regio's die KIK-V en niet-KIK-V informatie willen integreren.
Wie zijn daarbij nodig: regio Midden- en West-Brabant, leveranciers datastations
Handelingsperspectief: om 'dubbel werk' te voorkomen is de aanbeveling om de regio Midden- en West Brabant actief te betrekken bij de doorontwikkeling van regionaaldatabeschikbaarheidsprofiel. De ontwikkelde kennis en aanpassingen kunnen (samen met de leveranciers) worden gebruikt om een (betere) roadmap te ontwikkelen voor het regionaal databeschikbaarheidsprofiel en de vereisten aan datastations in het bijzonder.
Haalbaarheid: de focus en middelen van de regio's en leveranciers zijn niet direct gericht op het regionaal databeschikbaarheidsprofiel. In overleg moet worden vastgesteld op welke wijze er ruimte gemaakt kan worden om vanuit de regio en leveranciers bij te dragen aan de ontwikkelingen.

3. **Datastation medisch-specialistische zorg en huisartsenzorg**

Tijdens deze beproeving is de dummy-data van deze sectoren niet in een KIK-V datastation geladen, omdat een KIK-V datastion voor deze sectoren (nog) niet bestaat. Nu de specificaties voor datastations steeds helderder worden - zeker voor medisch-specialistische zorg in de CumuluZ architectuur - komt het moment nabij om dit in een later stadium te beproeven.

Voor wie: regio's met domeinoverstijgende informatievragen; huisartsen en MSZ organisaties (o.a. ziekenhuizen)
Wie zijn daarbij nodig: leveranciers datastations, CumuluZ, huisartsen / MSZ-organisaties en overige deelnemende regionale organisaties
Handelingsperspectief: de beproeving heeft aangegeven welke onderdelen er nodig zijn om MSZ en/of huisartsendata te ontsluiten. Deze 'dummy' data kan gebruikt worden als

startpunt voor het definiëren van specificaties i.s.m. leveranciers (datastations) en CumuluZ (bredere inpassing in toekomstige CumuluZ datastation/adapter)
Haalbaarheid: deze aanpassing vergt een coördinatie van een ontwikkelaar / beheerder van het regionaal databeschikbaarheidsprofiel. Daarnaast is voor de betrokkenheid van regio's het essentieel dat met de ontwikkelingen een inhoudelijke use case kan worden ondersteund om de regio / organisaties betrokken te houden.

Bijlagen

Bijlage A - Beoordeling van de onderzochte use cases

Onderstaande tabel geeft het beknopte overzicht van de vijf onderzochte use cases. De beoordeling is gebaseerd op drie criteria:

1. Aansluiting op de mogelijkheden van KIK-V;
2. Relevantie voor de betrokken regio's;
3. Mogelijkheden voor bovenregionale herbruikbaarheid.

Use cases	Voor	Tegen
Proactieve Zorgplanning (PZP) *In kaart brengen van de doelgroepen van Proactieve Zorg Planning*	- Duidelijke vrager in Achterhoek - Definities PZP aanwezig	- Minder in scope West-Brabant - KIK-V: PZP volledig modelleren nog mogelijk veel extra werk (is wel mogelijk)
Valpreventie *Opsporen valrisico bij ouderen*	- Breed regionaal thema (speelt bij veel / meerdere GGDs) - in lijn met Pandemische Paraatheid	- KIK-V: Mogelijk minder specifieke data beschikbaar om te modelleren
Effect van interventie(s) *Effect van inzet interventies, zoals steunkousenzorg en thuiszorgtechnologie*	- Herkenbare vraagstelling	- Tekst-analyse nodig: niet in scope - Kleinschaliger thema - KIK-V: moeilijker modelleren
In- door en uitstroom *Analyseren capaciteitsvraagstukken en ligduur*	- In scope Achterhoek + West-Brabant (+ ervaring Amphia / KCC) - KIK-V: goed modelleerbaar (zorg/bedrijfsmatig) - KIK-V: interessante uitbreiding	- Afbakening belangrijk (bevat veel mogelijke subthema's/informatiestromen)
Verhouding medewerkers/cliënten *Verrijkende inzichten en specificering naar gemeenteniveau*	- Sluit direct aan bij huidige KIK-V werkwijze	- Minder aansluiting bij regio thema's - Mindere concrete vragers (uitkomst M&I) - KIK-V: Verwachte focus op definities en minder op top

Bijlage B - Begrippenlijst

Analysevraagstuk
Een vraagstelling die regio's de ruimte geeft om zelf vragen te formuleren op basis van beschikbare gegevens. Dit staat in contrast met een regulier uitwisselprofiel, waarbij een specifieke vraag wordt beantwoord die vooraf is vastgesteld.

Datawerkplaats
Samenwerkingsverband waarin organisaties – doorgaans binnen een (zorg)regio – via een consortium of netwerk gezamenlijk data rondom gezondheid en welzijn delen, ordenen, analyseren en visualiseren, met als doel inzichten te genereren die aanzetten tot actie.

Datasamenwerking
Proces dat noodzakelijk is om de brondata beschikbaar te maken en te modelleren voordat de daadwerkelijke beproeving of analyse kan plaatsvinden. Het vormt een essentiële technische voorbereidende stap in de werkwijze waarbij gegevens uit verschillende sectoren en bronnen worden samengebracht voor verdere analyse.

Datastation
Een datastation, verbonden met de bronsystemen van de zorgaanbieder, werkt als een slimme rekenmachine. Het haalt ruwe gegevens op uit deze systemen. Op basis van de gestelde vragen berekent het datastation antwoorden, die veilig beschikbaar worden gesteld aan de informatievragende partij. Een zorgaanbieder geeft zelf akkoord op de data voordat deze verstuurd wordt.

European Health Data Space (EHDS)
De European Health Data Space (EHDS) is een EU-verordening (in werking sinds maart 2025) die een EU-breed juridisch, technisch en bestuurlijk kader creëert voor elektronische gezondheidsgegevens, en de toegang, uitwisseling en het hergebruik daarvan mogelijk maakt. Het kent twee pijlers: primair gebruik, waarbij patiënten hun eigen gezondheidsgegevens kunnen inzien en grensoverschrijdend delen, en secundair gebruik voor onderzoek, innovatie en beleidsvorming.

KIK-V
In het Programma KIK-V werken verschillende organisaties in de verpleegzorg samen. Het doel is om het delen van verantwoordingsgegevens over kwaliteit en bedrijfsvoering tussen zorgaanbieders en informatie-vragende partijen makkelijker te maken. Slim gebruik en hergebruik van gegevens die zorgaanbieders al registreren zorgt voor minder administratie en betere informatie.

Modelgegevensset
De modelgegevensset is het totaal aan gegevens wat gebruikt kan worden binnen de KIK-V werkwijze. Dit is een vastgestelde verzameling van gegevens die een zorgaanbieder uit

bestaande bronsystemen zoals personeelsadministratie, urenregistratie of het cliëntendossier kan gebruiken bij het beantwoorden van de vooraf afgesproken vragen van een informatievragende partij. Meer informatie? Bekijk de modelgegevensset op de site van KIK-V.

Ontologie
Een ontologie is een gestructureerde beschrijving van begrippen en hun relaties binnen een bepaald kennisgebied. Het helpt om de betekenis van informatie te verduidelijken en te standaardiseren, zodat computers en mensen beter kunnen communiceren over dat onderwerp. Bijvoorbeeld, wanneer een zorgaanbieder “werknemersgegevens” registreert, kan het datastation dit herkennen als “personeelsgegevens”, omdat ze in de ontologie dezelfde betekenis hebben. Wil je meer weten?? Bekijk de ontologie op de site van KIK-V.

Primair datagebruik
Gebruik van gezondheidsgegevens voor het doel waarvoor ze oorspronkelijk zijn vastgelegd: het direct verlenen van zorg aan de betreffende persoon. Denk aan een arts of verpleegkundige die het dossier, medicatieoverzicht of de uitslagen van een patiënt raadpleegt om die patiënt te behandelen of door te verwijzen.

Regionale bevraging
Bevraging die plaatsvindt binnen een regionale datawerkplaats om een regionale, domeinoverstijgende vraag te beantwoorden op basis van gezamenlijke regionale gegevens.

Regionaal databeschikbaarheidsprofiel
Een manier om op een gestandaardiseerde wijze gegevens beschikbaar te stellen binnen en tussen datawerkplaatsen - met landelijke definities zoals de ontologie als basis. Aan het ontwikkelen van een regionaal databeschikbaarheidsprofiel gaat een proces vooraf waarin afgestemd wordt wat de informatievraag is en welke definities (her)bruikbaar zijn. In tegenstelling tot een regulier uitwisselprofiel onderscheiden regionale databeschikbaarheidsprofielen zich op drie punten:

- Vraagstellers zijn niet (alleen) landelijke partijen, maar ook regio’s of lokale partijen;
- zijn van toepassing op meerdere (zorg)domeinen; en
- leveren datasets op - in plaats van enkele datapunten op - die in regionale datawerkplaatsen verder geanalyseerd kunnen worden.

Zie ook uitwisselprofiel.

Sectorale bevraging
Bevraging die plaatsvindt binnen een regionale datawerkplaats aan zorgorganisaties in dezelfde sector. In deze beproeving richt de sectorale bevraging zich op de VVT.

Secundair datagebruik
Hergebruik van primaire gegevens voor andere doelen dan de directe zorgverlening, zoals onderzoek, beleidsvorming, kwaliteitsverantwoording, toezicht of innovatie. Binnen KIK-V valt bijvoorbeeld het aanleveren van kwaliteits-, personeels- en financiële gegevens aan

partijen als de IGJ, NZa en zorgkantoren onder secundair gebruik.

Uitwisselprofiel
Een uitwisselprofiel beschrijft welke vragen worden gesteld door een informatievragende partij. Dit is een specifieke vragenlijst per partij en per onderwerp. In elk profiel staat omschreven hoe er wordt omgegaan met de aangeleverde antwoorden, waarvoor dit wordt gebruikt en hoe de terugkoppeling naar de zorgaanbieder verloopt.
Bekijk de verschillende uitwisselprofielen op de site van KIK-V.